

तूर 1) n. = तूर्य ein musikalisches Instrument TRIK. 1, 1, 119. H. 286. Vgl. अर्थतूर. — 2) f. ई Stechapfel BHĀVAP. im ÇKDR. NIGH. PR. तूर्ध n. N. pr. des nördlichen Theiles von Kurukshetra TAIT. Ār. 5, 1. 1. तूर्ण partic. von तुर्व P. 6, 4, 21, Sch. 2. तूर्ण partic. von वर P. 6, 4, 20. 7, 2, 28; s. u. वर. तूर्णाक (von तूर्णा) eine (schnellreisende) Reisart NIGH. PR. तूर्णाश n. etwa Wassersturz Nir. 3, 16. प्रति श्रुतायै वो धृषत्तूर्णाशं न गिरुरधि । ऊवे सुशिप्रमृतये RV. 8, 32, 4.

तूर्णा (von 1. तूर, वर) UNĀDIS. 4, 51. 1) adj. eilig, behend; gewandt, eifrig NAIGH. 2, 15. Nir. 7, 27. RV. 3, 3, 5. तूर्णा रयः सदा नवः 11, 5, 31, 2. प्रति स्पशा वि सृज तूर्णितमो भवो पार्युर्विशः 4, 4, 3. समना तूर्णिरूपं यासि यज्ञ-म् 10, 73, 4. 88, 6, 1, 3, 8. तूर्णिकृद्यवाडित्याक् सर्वं क्लेष तरति TS. 2, 5, 9, 3. ÇAT. BR. 1, 4, 2, 12. — 2) subst. a) Hast, Eile H. 322. nach dem Schol. f. — b) der Geist (vgl. मनोज्ञव u. s. w.) UGĒVAL. m. UNĀDIVR. im SAṂKSHIPTAS. ÇKDR. — c) m. ein Çloka UNĀDIVR. im SAṂKSHIPTAS. ÇKDR. — d) m. Flecken, Unreinigkeit (मल, wohl nur ein verlesenes मनः) UNĀDIK. im ÇKDR.

तूर्ण्य (तूर्णा + अर्थ) adj. eifrig seinen Zweck verfolgend, zum Ziele eilend: प्र यत्स्तोता इरिता तूर्ण्यया वृषायमाण उपे गीर्भिरिद्रे RV. 3, 32, 5. आ धेनवः परया तूर्ण्यया अमर्धत्तीर्य नो यत्तु मथा 5, 43, 1.

1. तूर्त् in अ० partic. von तुर्व oder 1. तूर.

2. तूर्त् partic. von 1. तूर, वर nach folg. Auffassung: यद्वै क्षिप्रं तूर्त्तम् ÇAT. BR. 6, 3, 2, 2.

1. तूर्य adj. = तूर्य der vierte VOP. 7, 43. RĀĒA-TAR. 2, 91. तूर्यश AK. 3, 4, 16, 92. Wohl eine falsche Form.

2. तूर्य n. am Ende von comp. abstr. zu 2. तूर; s. असूर्य, मित्र०, वृत्र०, शत्रु०.

3. तूर्य m. n. TRIK. 3, 3, 10. n. ein musikalisches Instrument TRIK. 1, 1, 119. H. 286 (nach dem Schol. auch m.). तूर्यचोषैः प्रकृषितः M. 7, 225. MBH. 1, 4468. ARĒ. 4, 60. R. 1, 73, 36. 2, 81, 3. P. 2, 4, 2. VARĀH. BH. S. 45, 62. 47, 49. 83, 39. KATHĀS. 20, 226. BHĀG. P. 4, 1, 53. 8, 8, 26. Am Ende eines adj. comp. f. आ KATHOP. 1, 25. HARIV. 8376. सतूर्य (so ist zu verbinden) von Musik begleitet 8381; vgl. 8663. सतूर्यम् adv. unter Musik KUMĀRAS. 7, 10. — Vgl. मङ्गल०, मृत्यु०, याम०, तौर्य.

तूर्यपाण्ड (3. तूर्य + षण्) m. eine Art Pauke ÇKDR. (nach HĀR.) und WILS. in der 2ten Aufl., तूर्यपाण्ड HĀR. 222 und darnach WILS. in der 1sten Aufl.

तूर्यमय (von 3. तूर्य) adj. Musik darstellend KATHĀS. 23, 84.

तूर्यमाण oder तूर्यमान (तूर्य + मान) gaṇa गिरिनद्यादि zu P. 8, 4, 10, VArtt.

तूर्वयाण (von तुर्व) 1) adj. etwa überwältigend: रत्नो अग्निमश्रुषं तूर्वया-णं सिन्धो न दमे अर्पासि वस्तोः RV. 1, 174, 3. तूर्वयाणो गूर्त्तवचस्तमः तोदो न रेत इतर्कति सिञ्चत् 10, 61, 2. — 2) m. N. pr. eines Mannes (nach SĀJ.): त्वमाविद्य सुश्रवसं तवोतिभिस्तव त्रामभिरिन्द्र तूर्वयाणम् RV. 1, 53, 10. पु-त्रं सकृन्वा नि शिशा अग्निं क्षामुतूर्वयाणं धृषता निनिय 6, 18, 13.

तूर्वि (wie eben) adj. überlegen: वावृधानाय तूर्वये पवन्ति वासंसातये सो-माः RV. 9, 42, 3.

तूर्व, तूर्वति (तूर्वयति VOP.) wāgen (vgl. तुल्) DUĀTUP. 13, 20. तूर्वयते

= तूर्वयते füllen VOP. in DUĀTUP. 33, 16.

तूल, Acc. eines auf तूल ausg. adv. comp. P. 6, 2, 121. 1) n. Rispe, Wedel, Büschel am Grashalm, Schilf u. s. w. KĀTH. 34, 3. PĀNĀV. BR. 9, 5. प्रातूल, उदतूल (दर्भ) ĀCV. GRH. 3, 2, 5. GOBH. 4, 3, 11. KAUC. 11, 23. तद्यथेषीकातूलम-ग्रौ प्रातं प्रद्वयेत KĀND. UP. 5, 24, 3. Schol. zu KĀTJ. ÇR. p. 33, 17. Vgl. अ-नुतूलय्, अतूलय्, सतूल. — 2) Baumwolle, m. AK. 2, 9, 106. TRIK. 2, 10, 11. SIDDH. K. 230, b, 7. n. TRIK. 3, 3, 394. H. an. 2, 492. m. n. MED. I. 27. — SUÇR. 1, 63, 15. तूलानिनसमस्पर्श R. 2, 30, 12. अतूलपूर्णा (उपधान) MBH. 11, 653. गिरेस्तस्य शिलायां तु तूलराशाविवापतत् 1, 6740. अग्रौ प्रास्तं प्रधयेत तथा तूलम् 13, 1800. व्यधमत्पाण्डवो मेनो तूलराशिमिवानलः 6, 3308. तूलस्फोटनकार्मुक (vgl. तूलकार्मुक) H. 912. ÇĀK. 10. Sch. zu ĒAIM. 1, 17. 12, 25. तूली f. GAUDAP. zu SĀMĒHĀK. 17. — 3) n. Maulbeerbaum AK. 2, 4, 22. TRIK. 3, 3, 294. H. an. MED. — 4) Stechapfel NIGH. PR. — 5) n. Luft H. an. MED. — 6) तूला f. a) die Baumwollenstaude RĀĒAN. im ÇKDR. — b) Docht (aus Baumwolle) ÇABDAR. im ÇKDR. — 7) f. तू-लो a) Baumwolle; s. u. 2. तूल. — b) Docht ÇABDAR. im ÇKDR. — c) Pinsel (vgl. तूलि, तूलिका) UGĒVAL. zu UNĀDIS. 4, 119. BHAR. zu AK. ÇKDR. — d) die Indigopflanze ÇABDAR. — Vgl. इन्द्रतूल, शाण०, रूस०.

तूलक n. = तूल Baumwolle H. 1139.

तूलकार्मुक (तूल + का०) n. ein bogenförmiges Werkzeug zum Auseinanderzupfen der Baumwolle TRIK. 2, 10, 10.

तूलचाप (तूल + चाप) m. dass. ÇABDAR. im ÇKDR.

तूलनालिका (तूल + ना०) f. Spinnrocken TRIK. 2, 10, 11. HĀR. 213.

तूलनाली (तूल + ना०) f. dass. BHŪBIPR. im ÇKDR.

तूलपिचु m. = तूल = पिचु Baumwolle BHAR. zu AK. 2, 9, 106. ÇKDR.

तूलमूल (तूल + मूल) N. pr. einer Gegend an der Kāndrabhāgā RĀĒA-TAR. 4, 637. 639.

तूलवृत्त (तूल + वृत्त) m. die Baumwollenstaude RĀĒAN. im ÇKDR.

तूलशर्करा (तूल + श०) f. der Same der Baumwollenstaude RATNAM. im ÇKDR.

तूलसेचन (तूल + से०) n. das Spinnen (das Nässen der Baumwolle) ÇABDAM. im ÇKDR.

तूलि f. Pinsel UGĒVAL. zu UNĀDIS. 4, 119. — Vgl. तूली u. तूल.

तूलिका (von तूल) f. 1) Rispe, Wedel (als Probierstäbchen) H. 920. —

2) Pinsel zum Malen AK. 2, 10, 33. H. 921. an. 3, 50. MED. k. 101. HĀR. 137. KUMĀRAS. 1, 32. Vgl. अत्रर०. — 3) Docht ÇABDAR. im ÇKDR. — 4) eine mit Baumwolle gefüllte Matratze H. an. MED. VJUTP. 208. सदत्तपर्यङ्के न्यस्त-तूलिके KATHĀS. 26, 78. — 5) eine Form zum Giessen von Metall BHAR. zu AK. ÇKDR. — Vgl. कल०, तरु०.

तूलिनी (f. von तूलिन् und dieses von तूल) f. 1) die Baumwollen- staude BHĀVAPR. im ÇKDR. — 2) ein best. Knollengewächs (सदमपाक- न्द) RĀĒAN. im ÇKDR.

तूलिफला (तूलि oder तूलिन् von तूल + फल) f. die Baumwollen- staude RATNAM. im ÇKDR.

तूर 1) = तूर adstringierend MED. r. 163. HĀR. 206. — 2) = तूर ein ungehörnter Stier (als Anomalie); ein bartloser Mann AK. 3, 4, 23, 167. H. an. 3, 562 (तूर; lies: प्रौढाश्रु०). MED. r. 163. Eunuch MED. —

3) तूररी = तूररी eine best. Lehmart BHAR. zu AK. ÇKDR.